

**ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ, ΣΕΒΑΣΜΟΣ
ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ: ADVANCE
CARE PLANNING FOR END
OF LIFE FOR PEOPLE WITH
MENTAL ILLNESS (ΕΓΚΑΙΡΟΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ
ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ
ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ
ΨΥΧΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ):**

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

NSW MINISTRY OF HEALTH

73 Miller Street

NORTH SYDNEY NSW 2060

Τηλ. (02) 9391 9000

Φαξ. (02) 9391 9101

ΤΤΥ. (02) 9391 9900

www.health.nsw.gov.au

© NSW Ministry of Health 2015

SHPN (OCHO)150604

ISBN 978-1-76000-341-8

ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΥΘΥΝΩΝ: Αν και έχει ληφθεί κάθε πρόνοια ώστε οι πληροφορίες να είναι ακριβείς και να ισχύουν κατά τον χρόνο της σύνταξης, είναι δυνατόν επιπρόσθετες ή επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικές με κάποια από τα περιεχόμενα αυτής της έκθεσης να έχουν προκύψει πριν από την έκδοση του παρόντος.

Μπορείτε να κατεβάσετε περισσότερα αντίτυπα του παρόντος εγγράφου από την ιστοσελίδα του Υπουργείου Υγείας ΝΝΟ **www.health.nsw.gov.au**

Νοέμβριος 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΓΚΑΙΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ.....	3
ΟΡΟΙ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ Σ' ΑΥΤΟ ΤΟΝ ΟΔΗΓΟ	4
1. ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ - ΓΙΑ ΠΟΙΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΖΕΤΑΙ ΑΥΤΟΣ Ο ΟΔΗΓΟΣ ΚΑΙ ΤΙ ΚΑΛΥΠΤΕΙ;.....	5
2. ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ - ΤΙ ΔΕΝ ΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ;	6
3. ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ - ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΕΓΚΑΙΡΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ;	7
4. ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ - ΤΙ ΝΑ ΠΕΡΙΜΕΝΕΤΕ ΑΠΟ ΜΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΕΓΚΑΙΡΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ.....	7
5. ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ - ΣΤΙΓΜΑ - ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΕΣ ΙΔΕΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΨΥΧΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΙΡΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ.....	9
6. ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ - ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΑΙΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΨΥΧΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ	10
7. ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	11

Η έκδοση Έγκαιρος Προγραμματισμός Φροντίδας για το Τέλος της Ζωής Ατόμων με Ψυχική Νόσο είναι ένα διμερές μέσο ενημέρωσης, το οποίο αποτελείται από τον παρόντα εισαγωγικό οδηγό για άτομα με ψυχικά νοσήματα και έναν πλήρη οδηγό για επαγγελματίες υγείας. Μπορείτε να έχετε πρόσβαση στον πλήρη οδηγό στην ιστοσελίδα <http://www.health.nsw.gov.au/patients/acp/Publications/comprehensive-guide.pdf>

Μήνυμα από τον Επικεφαλής Ψυχίατρο, Dr Murray Wright

Ο Έγκαιρος Προγραμματισμός Φροντίδας που αφορά τη μελλοντική φροντίδα που θα χρειαστούμε στα τελευταία στάδια της ζωής μας είναι σημαντικός για όλους. Περιλαμβάνει τις σκέψεις, τις συζητήσεις, τον σχεδιασμό και την τεκμηρίωση των αναγκών μας για υγειονομική περίθαλψη στο μέλλον, ιδιαίτερα για τη σωματική υγειονομική περίθαλψη που επιθυμούμε να έχουμε καθώς πλησιάζει το τέλος της ζωής μας.

Το πρόγραμμα του Υπουργείου Υγείας NNO *Advance Planning for Quality Care at End of Life: Action Plan 2013-2018* (<http://www.health.nsw.gov.au/patients/acrp/Pages/acrp-plan-2013-2018.aspx>) καθορίζει τα βήματα για την τυποποίηση του Έγκαιρου Προγραμματισμού Φροντίδας και τη βελτίωση της φροντίδας προς το τέλος της ζωής του καθενός σε όλους τους τομείς υγειονομικής περίθαλψης. Το Σχέδιο βασίζεται στη συνεργασία, τη διαφάνεια, τον σεβασμό και την ενδυνάμωση του κοινού – καθιστώντας το κεντρικό πυλώνα του σχεδιασμού υγειονομικής περίθαλψης.

Το Σχέδιο αναγνωρίζει ότι τα άτομα με ψυχική νόσο μπορούν να συμμετέχουν στον Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας και θα πρέπει να γίνονται σεβαστές οι επιθυμίες τους.

Είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε ότι τα θέματα ψυχικής υγείας επηρεάζουν το σύνολο της κοινωνίας και να αποδεχθούμε τη διαφορετικότητα των ανθρώπων που έχουν βιώσει εμπειρίες ψυχικής νόσου σε πολλές διαφορετικές μορφές. Ενώ δεν υπάρχει πλέον το ίδιο κοινωνικό στίγμα που προσάπτεται στα ψυχικά νοσήματα όπως υπήρχε στο παρελθόν, δυστυχώς κατάλοιπα αυτού του στίγματος παραμένουν.

Μία από τις πιο καταστροφικές πτυχές του στίγματος για τα ψυχικά νοσήματα είναι ότι καλλιεργεί ψευδείς υποθέσεις για τα άτομα με ψυχική νόσο και αυτές μερικές φορές σχετίζονται με τον Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας και τη σημασία του για τα άτομα με ψυχικά νοσήματα.

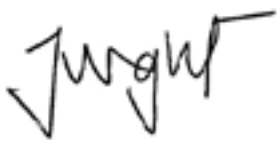
Ένα σημαντικό βήμα για την καταπολέμηση αυτού του στίγματος είναι η αντιμετώπιση αυτών των ψευδών υποθέσεων και η ενθάρρυνση και υποστήριξη των ατόμων με ψυχική νόσο για να έχουν πρόσβαση στον Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας.

Αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους δημιουργήσαμε αυτό το βοήθημα - αναγνωρίζει τη σημασία της αξιοπρέπειας, του σεβασμού και της επιλογής όταν πρόκειται για άτομα με ψυχική νόσο και τον Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας.

Ο οδηγός θα συμβάλει στην υποστήριξη των επαγγελματιών υγείας, ιδιαίτερα εκείνων των οποίων οι ασθενείς έχουν βιώσει εμπειρίες ψυχικής νόσου, με τα πολύπλοκα και ποικίλα ζητήματα που ενδέχεται να προκύψουν σχετικά με τον Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας.

Ο οδηγός εμπλουτίζεται επίσης με πληροφορίες για άτομα που έχουν βιώσει μια ψυχική νόσο, τις οικογένειες και τους φροντιστές τους.

Ο οδηγός είναι ένα σημαντικό εργαλείο, που παράλληλα με ένα σχέδιο ευεξίας, υποστηρίζει την προσωπική ανάρρωση όπου είναι δυνατόν και την αυτονομία του ατόμου που έχει βιώσει εμπειρίες ψυχικής νόσου στη διάρκεια της ζωής του, ακόμη και όταν πλησιάζει το τέλος της ζωής.

Dr Murray Wright, Επικεφαλής Ψυχίατρος

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΓΚΑΙΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

Βασικό μήνυμα 1:

Οι άνθρωποι με ψυχικά νοσήματα μπορούν να συμμετέχουν στον Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας και θα πρέπει να γίνονται σεβαστές οι επιθυμίες τους που αφορούν το τέλος της ζωής τους.

Βασικό μήνυμα 2:

Είναι καλύτερα να ξεκινήσει ο Έγκαιρος Προγραμματισμός Φροντίδας νωρίς, όταν ένα άτομο είναι καλά.

Βασικό μήνυμα 3:

Βασικό στοιχείο του Έγκαιρου Προγραμματισμού Φροντίδας είναι να αποφασιστεί ποιος μπορεί να λαμβάνει αποφάσεις για λογαριασμό ενός ατόμου.

Βασικό μήνυμα 4:

Η συνεργασία είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της φροντίδας στο τελικό στάδιο της ζωής ατόμων με ψυχική νόσο.

ΟΡΟΙ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ Σ' ΑΥΤΟ ΤΟΝ ΟΔΗΓΟ

Άτομο με ψυχική νόσο/Άτομα με ψυχικά νοσήματα	Αναφέρεται σε άτομα ή ανθρώπους που έχουν βιώσει μια εμπειρία ψυχικής νόσου. Δεν είναι πρόθεση του παρόντος Οδηγού να δίνουν αυτοί οι όροι την εντύπωση ότι τα συγκεκριμένα άτομα χαρακτηρίζονται με βάση την κατάσταση της ψυχικής τους υγείας και μόνο. Αυτός ο οδηγός αναγνωρίζει ότι πολλοί άνθρωποι με ψυχικά νοσήματα έχουν υποστηρίξει τα ανθρώπινα και αστικά δικαιώματα των ανθρώπων που ζουν με ψυχική νόσο και προτιμούν τον όρο 'καταναλωτής ψυχικής υγείας'.
Επαγγελματίας υγείας	Κάθε επαγγελματίας υγείας που παρέχει υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης σ' ένα άτομο συμπεριλαμβανομένων αυτών που ασχολούνται σε συναφείς με την υγεία επαγγελματικούς κλάδους, οικογενειακών γιατρών, νοσηλευτών, εξειδικευμένων γιατρών και κοινωνικών λειτουργών.
Επαγγελματίας ψυχικής υγείας	<p>Κάθε επαγγελματίας υγείας με εμπειρία και τεχνογνωσία στην παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας σε άτομα με ψυχικά νοσήματα. Περιλαμβάνονται επαγγελματίες σε συναφείς με την υγεία επαγγελματικούς κλάδους, νοσηλευτές ψυχικής υγείας, ψυχίατροι, ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί.</p> <p>Παρ' όλο που αυτός ο Οδηγός ενθαρρύνει τους επαγγελματίες ψυχικής υγείας να βοηθούν τους πελάτες τους στον Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας, είναι σημαντικό οι επαγγελματίες αυτοί να διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα και να έχουν τις δεξιότητες και την κατάρτιση για να αναλάβουν αυτό το ρόλο.</p>
Ικανότητα	<p>Ένα πρόσωπο έχει την ικανότητα να παίρνει μια συγκεκριμένη απόφαση όταν είναι σε θέση να κάνει όλα τα ακόλουθα:</p> <ul style="list-style-type: none">■ Να κατανοεί τα γεγονότα που εμπλέκονται στην υπόθεση■ Να κατανοεί τις βασικές επιλογές■ Να σταθμίζει τις συνέπειες των επιλογών■ Να κατανοεί πώς τον/την επηρεάζουν οι συνέπειες■ Να κοινοποιεί την απόφασή του. <p>Για περισσότερες πληροφορίες δείτε http://www.justice.nsw.gov.au/diversityservices/Pages/divserv/ds_capacity_tool/ds_capa_whatIs.aspx</p>

ΓΙΑ ΠΟΙΟΥΣ ΠΡΟΟΡΙΖΕΤΑΙ ΑΥΤΟΣ Ο ΟΔΗΓΟΣ ΚΑΙ ΤΙ ΚΑΛΥΠΤΕΙ;

Οποιοσδήποτε μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτόν τον Οδηγό, αλλά επικεντρώνεται σε άτομα με ψυχικά νοσήματα.

Μπορεί να φανεί χρήσιμος σε φροντιστές, οικογένειες και φίλους, επαγγελματίες ψυχικής υγείας, σε ομότιμους εργαζόμενους στην ψυχική υγεία και άλλους επαγγελματίες υγείας.

Ο Οδηγός αυτός αναφέρεται στο πώς μπορούν οι άνθρωποι να κάνουν σχέδια για την υγειονομική περίθαλψη που επιθυμούν να έχουν σχετικά με μια σωματική ασθένεια καθώς πλησιάζει το τέλος της ζωής τους. Ενθαρρύνει τους ανθρώπους να σκεφτούν το μέλλον και να κάνουν σχέδια ενόσω είναι καλά. Αυτό βοηθά να διασφαλιστεί ότι οι επιθυμίες τους θα ληφθούν υπόψη όταν φτάσουν στο τέλος της ζωής τους, ειδικά αν δεν έχουν την ικανότητα να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τη φροντίδα τους.

Ο Οδηγός αυτός αποτελεί μια εισαγωγή στον Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας για άτομα με ψυχικά νοσήματα. Καλύπτει:

- **Τι είναι ο Έγκαιρος Προγραμματισμός Φροντίδας** και πού μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες
- **Τι να περιμένετε** από μια συζήτηση Έγκαιρου Προγραμματισμού Φροντίδας
- **Βασικά μηνύματα** για τον Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας για τα άτομα με ψυχικά νοσήματα.

ΤΙ ΔΕΝ ΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ;

Αυτός ο οδηγός ΔΕΝ αναφέρεται σε:

■ Σχεδιασμό για μελλοντική φροντίδα ψυχικής υγείας

Το **Σχέδιο Ευεξίας Καταναλωτή** αφορά την φροντίδα για ψυχικά νοσήματα. Περιλαμβάνει διαχείριση των συμπτωμάτων, πρόληψη υποτροπών και προγραμματισμό σε περίπτωση μιας κρίσης. Αυτός ο Οδηγός δεν έχει σχέση με τα Σχέδια Ευεξίας Καταναλωτή, ωστόσο είναι σημαντικό αν ένα άτομο έχει Σχέδιο Ευεξίας Καταναλωτή και Σχέδιο Μελλοντικής Φροντίδας για το τέλος της ζωής του, τα δύο σχέδια να είναι συντονισμένα. Αυτό θα βοηθήσει να διασφαλιστεί ότι το άτομο θα έχει ολοκληρωμένη φροντίδα για τις ανάγκες της σωματικής και της ψυχικής του υγείας καθώς πλησιάζει το τέλος της ζωής του. Δείτε τους θεράποντες επαγγελματίες ψυχικής υγείας του ατόμου για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα Σχέδια Ευεξίας Καταναλωτή.

■ Ευθανασία ή υποβοηθούμενος θάνατος

Έγκαιρος Προγραμματισμός Φροντίδας δεν σημαίνει ευθανασία. *Ευθανασία* (που ενίοτε ονομάζεται και *υποβοηθούμενη αυτοκτονία* ή *υποβοηθούμενος θάνατος*) σημαίνει ότι κάποιος ενεργεί κατόπιν αιτήματος ενός ατόμου με σκοπό να προκαλέσει τον θάνατό του έτσι ώστε να σταματήσει η ταλαιπωρία του. Η ευθανασία είναι παράνομη στη Νέα Νότια Ουαλία.

■ Λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τον έγκαιρο προγραμματισμό φροντίδας

Το παρόν βοήθημα είναι μόνο ένας εισαγωγικός Οδηγός. Αναλυτικότερες πληροφορίες παρέχονται στην έκδοση *Dignity, Respect and Choice- Advance Care Planning for end of life for people with mental illness: A Comprehensive Guide*, που συντάχθηκε για επαγγελματίες υγείας. Περιέχει σε βάθος πληροφορίες και ανθρώπινες ιστορίες για τον Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας και τη λήψη αποφάσεων σχετικά με το τέλος της ζωής για άτομα με ψυχικά νοσήματα.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΕΓΚΑΙΡΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ;

Ο **Έγκαιρος Προγραμματισμός Φροντίδας** είναι μια σημαντική διαδικασία που βοηθά ένα άτομο να προγραμματίσει τη μελλοντική του φροντίδα για το τελικό στάδιο της ζωής του. Η διαδικασία αυτή απαιτεί από το άτομο να σκεφτεί τις αξίες του, τις πεποιθήσεις και τις επιθυμίες του για την υγειονομική φροντίδα που θα ήθελε να έχει αν δεν θα ήταν σε θέση να αποφασίζει για τον εαυτό του.

Είναι καλύτερα να γίνει ο Έγκαιρος Προγραμματισμός Φροντίδας νωρίτερα στη ζωή, όταν ένα άτομο είναι ακόμα καλά.

Ο Έγκαιρος Προγραμματισμός Φροντίδας είναι σημαντικός για όλα τα μέλη της κοινωνίας. Είναι ιδιαίτερα σημαντικός για τα άτομα με ψυχική νόσο επειδή οι άνθρωποι με ψυχικά νοσήματα έχουν υψηλότερα ποσοστά σωματικής ασθένειας και μείωση του προσδόκιμου ζωής σε σύγκριση με το γενικό πληθυσμό. Μερικοί άνθρωποι με κάποια ψυχική νόσο μπορεί να εμφανίσουν μια σειρά από σωματικά, συναισθηματικά και ψυχολογικά προβλήματα που μπορεί να επηρεάσουν την ικανότητά τους να κοινοποιούν τις επιθυμίες τους για θέματα που αφορούν το τέλος της ζωής τους.

Έγκαιρος Προγραμματισμός Φροντίδας μπορεί να περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα από τα εξής:

- **Συζητήσεις** ανάμεσα σε ένα άτομο και την οικογένεια, το φροντιστή ή/και τον επαγγελματία υγείας του.
- Κατάρτιση **Σχεδίου Μελλοντικής Φροντίδας** από το άτομο, από μόνο του ή με τη βοήθεια κάποιου άλλου. Το Σχέδιο Μελλοντικής Φροντίδας είναι το τεκμηριωμένο αποτέλεσμα Έγκαιρου Προγραμματισμού Φροντίδας. Όπως και η Οδηγία Μελλοντικής Φροντίδας (Advance Care Directive), το Σχέδιο Μελλοντικής Φροντίδας καταγράφει επίσης τις προτιμήσεις του ατόμου σχετικά με τους στόχους που αφορούν την υγεία και τη θεραπεία του. Μπορεί να γίνει από το ίδιο το άτομο, μαζί του ή από κάποιον άλλο για λογαριασμό του. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την κατάρτιση ενός Σχεδίου Μελλοντικής Φροντίδας επισκεφθείτε την ιστοσελίδα: <http://planningaheadtools.com.au/advance-care-planning/>
- Διορισμός **Μόνιμου Κηδεμόνα (Enduring Guardian)**. Ο Μόνιμος Κηδεμόνας μπορεί να παίρνει αποφάσεις σύμφωνα με τον νόμο για λογαριασμό ενός ατόμου σχετικά με την ιατρική και οδοντιατρική του περίθαλψη, αν το άτομο χάσει την ικανότητα να παίρνει αποφάσεις. Η απόφαση σχετικά με το ποιος πρέπει να λαμβάνει αποφάσεις για ένα πρόσωπο, αν δεν έχει την ικανότητα να το κάνει από μόνο του, αποτελεί σημαντικό στοιχείο του Έγκαιρου Προγραμματισμού Φροντίδας. Δείτε <http://planningaheadtools.com.au/appoint-an-enduring-guardian/> για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το Μόνιμο Κηδεμόνα.
- Συντάξτε μια **Οδηγία Μελλοντικής Φροντίδας (Advance Care Directive)**. Η Οδηγία Μελλοντικής Φροντίδας καταγράφει τις ιδιαίτερες επιθυμίες και τις

προτιμήσεις ενός ατόμου για τη μελλοντική του φροντίδα. Σ' αυτήν περιλαμβάνονται θεραπείες που θα δεχόταν ή θα απέρριπτε αν τυχόν πάθαινε μια απειλητική για τη ζωή του ασθένεια ή τραυματισμό. Η Οδηγία Μελλοντικής Φροντίδας πρόκειται να χρησιμοποιηθεί όταν το άτομο δεν έχει την ικανότητα να αποφασίζει για τον εαυτό του ή να εκφράζει τις επιθυμίες του.

Συνιστάται η **Οδηγία Μελλοντικής Φροντίδας** να συντάσσεται και να υπογράφεται από το ίδιο το πρόσωπο και ένα μάρτυρα. Αν και αυτό δεν είναι απαραίτητο για να γίνει νόμιμη η Οδηγία Μελλοντικής Φροντίδας, αποτελεί ωστόσο μια καλή ιδέα.

Ένας γιατρός πρέπει να θεωρεί μια **Οδηγία Μελλοντικής Φροντίδας** έγκυρη και νομικά δεσμευτική αν:

- Το πρόσωπο είχε την ικανότητα λήψης αποφάσεων όταν συνέταξε την οδηγία
- Το πρόσωπο δεν επηρεάστηκε ή δέχθηκε πιέσεις από κανέναν άλλο για να την κάνει
- Περιέχει σαφείς και συγκεκριμένες λεπτομέρειες σχετικά με τη θεραπεία που θα δεχόταν ή θα απέρριπτε
- Ισχύει τη συγκεκριμένη στιγμή (το άτομο δεν έχει αλλάξει απόφαση από τότε που έφτιαξε την οδηγία)
- Καλύπτει την συγκεκριμένη κατάσταση.

Μια **Οδηγία Μελλοντικής Φροντίδας** δεν μπορεί να περιέχει οδηγίες για παράνομες ενέργειες, όπως η ευθανασία, η υποβοηθούμενη αυτοκτονία ή ο υποβοηθούμενος θάνατος.

- Ένας γιατρός μπορεί να συμπεριλάβει ένα **Σχέδιο Ανάνηψης** στο ιατρικό πλάνο φροντίδας του ατόμου όταν ο θάνατός του αναμένεται στο εγγύς μέλλον. Το Σχέδιο Μελλοντικής Φροντίδας ενός ατόμου ή η Οδηγία Μελλοντικής του Φροντίδας πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στη λήψη αποφάσεων που καταγράφονται στο Σχέδιο Ανάνηψης.

Η **ικανότητα λήψης αποφάσεων** είναι ένα σημαντικό στοιχείο του Έγκαιρου Προγραμματισμού Φροντίδας. Εάν δεν είναι σαφές αν ένα άτομο έχει την ικανότητα να κάνει κάτι, μπορεί να χρειαστεί να γίνει αξιολόγηση της ικανότητας, πράγμα που περιλαμβάνει αναθεώρηση της ικανότητας του ατόμου από το θεράποντα γιατρό του ή από έναν επαγγελματία ψυχικής υγείας.

Το *Capacity Toolkit* available at http://www.diversityservices.justice.nsw.gov.au/divserv/ds_capacity_tool.html έχει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το τι είναι η ικανότητα και πώς πρέπει να αξιολογείται. Όποιος είναι δυσαρεστημένος με την απόφαση σχετικά με την ικανότητά του, μπορεί να επικοινωνήσει με το Τμήμα Κηδεμονίας (Guardian Division) στον αριθμό 1300 006 228 και να 'πατήσει το 2' ή μέσω της ιστοσελίδας του τμήματος: www.ncat.nsw.gov.au/Pages/guardianship/guardianship.aspx

ΤΙ ΝΑ ΠΕΡΙΜΕΝΕΤΕ ΑΠΟ ΜΙΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΕΓΚΑΙΡΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

Οι συζητήσεις Έγκαιρου Προγραμματισμού Φροντίδας αναφέρονται σε συνομιλίες μεταξύ επαγγελματιών υγείας και ενός ατόμου που έχει διαγνωστεί με μια ιατρική πάθηση που μπορεί να μειώσει τη διάρκεια της ζωής του. Αυτές οι συζητήσεις δίνουν στο άτομο την ευκαιρία να μιλήσει για το τι θα ήθελε να συμβεί καθώς πλησιάζει το τέλος της ζωής του και για τις σκέψεις και τα συναισθήματά του πάνω σ' αυτό το θέμα. Μπορεί να φαίνεται δύσκολο να αρχίσουν αυτές οι συζητήσεις αλλά είναι σημαντικό να γίνει μια αρχή.

Τα άτομα με ψυχική νόσο μπορεί να βρουν κατά κάποιον τρόπο αυτές τις συνομιλίες δύσκολες, λόγω του τρόπου με τον οποίο τους επηρεάζει η ψυχική τους νόσος. Οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο σε συνεργασία με το άτομο για να το στηρίξουν σε αυτές τις συζητήσεις. Οι συζητήσεις Έγκαιρου Προγραμματισμού Φροντίδας μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν την οικογένεια, το φροντιστή και τους φίλους του ατόμου, αλλά μόνο αν το άτομο θέλει να συμμετέχουν στη συζήτηση.

Οι επαγγελματίες υγείας και οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας μπορούν να συνεργαστούν για να:

- Βοηθήσουν το πρόσωπο να τακτοποιήσει τις σκέψεις και τα συναισθήματά του για το τέλος της ζωής
- Βεβαιωθείτε ότι οι συζητήσεις διεξάγονται με τρόπο που να ανταποκρίνεται καλύτερα στις προσωπικές ανάγκες του ατόμου. Για παράδειγμα, οι συζητήσεις να προγραμματίζονται για ώρες όπου το άτομο αισθάνεται "καλά" και μπορεί να συμμετέχει στη συζήτηση.
- Βεβαιωθείτε ότι οι πνευματικές, κοινωνικές και πολιτισμικές ανάγκες του ατόμου λαμβάνονται υπόψη και αντιμετωπίζονται. Για παράδειγμα, να καλείται διερμηνέας, αν τον/την χρειάζεται το πρόσωπο ή η οικογένεια ή οι φροντιστές του, και να παρέχονται γραπτές πληροφορίες στη γλώσσα προτίμησης του ατόμου.

Κάθε συζήτηση Έγκαιρου Προγραμματισμού Φροντίδας είναι μοναδική για το άτομο που αντιμετωπίζει το τέλος της ζωής του. Ωστόσο, στις περισσότερες συζητήσεις, το άτομο, και η οικογένεια και οι φροντιστές του (αν το άτομο επιθυμεί την εμπλοκή τους) μπορούν να περιμένουν:

- Να λάβουν πληροφορίες από τους επαγγελματίες υγείας και ψυχικής υγείας
Αυτές οι συζητήσεις αποτελούν μια καλή ευκαιρία για τους επαγγελματίες υγείας να δώσουν σαφείς, ειλικρινείς και ρεαλιστικές πληροφορίες σχετικά με την ασθένεια του ατόμου και το τι πρέπει να περιμένει αυτό το άτομο καθώς πλησιάζει το τέλος της ζωής του. Το άτομο μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτή την ευκαιρία για να ρωτήσει σχετικά με τη μελλοντική του θεραπεία και επιλογές φροντίδας καθώς και τις διαθέσιμες υπηρεσίες υποστήριξης. Οι επαγγελματίες ψυχικής υγείας μπορεί επίσης να μιλήσουν με το άτομο για το πώς η εμπειρία του από την ψυχική νόσο μπορεί να επηρεάσει τις ανάγκες

του για φροντίδα στο τελικό στάδιο της ζωής του. Μπορούν να συνεργαστούν με το άτομο και τους επαγγελματίες υγείας ώστε να καταλήξουν στην καλύτερη προσέγγιση.

- Να εκφράσουν τις σκέψεις, τα συναισθήματα, τις ιδέες και τις ανάγκες τους
Το πιο σημαντικό μέρος αυτών των συζητήσεων είναι να διαπιστωθεί τι έχει σημασία για το άτομο που πλησιάζει στο τέλος της ζωής του. Το άτομο θα πρέπει να ενθαρρύνεται και να υποστηρίζεται για να μπορεί να μιλήσει ανοιχτά για τα συναισθήματά του και να συζητήσει οποιοσδήποτε ανησυχίες. Οι περισσότεροι άνθρωποι το βρίσκουν αυτό χρήσιμο, αν και δεν θα πρέπει κανείς να υποχρεώνεται να το κάνει, αν δεν θέλει. Μπορούν να γνωστοποιήσουν σε άλλους τι χρειάζονται για να τους βοηθήσουν να ξεπεράσουν αυτή τη φάση της ζωής τους παρέχοντάς τους την ευκαιρία να μιλήσουν για τις αξίες και προσωπικές τους πεποιθήσεις για το θάνατο και τη διαδικασία θανάτου, έτσι ώστε αυτές να μπορούν να τηρηθούν στα πλαίσια μελλοντικής φροντίδας. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό αν το άτομο έχει θρησκευτικές πεποιθήσεις ή πολιτισμικές αξίες που οι επαγγελματίες υγείας μπορεί να μην ξέρουν ή να μην καταλαβαίνουν. Όταν το άτομο θέλει την οικογένεια ή/και τους φροντιστές του να συμμετέχουν, αυτές οι συζητήσεις είναι χρήσιμες για τις οικογένειες και τους φροντιστές αφού τους παρέχουν την ευκαιρία να μιλήσουν για το πώς αισθάνονται και τι θέλουν να κάνουν για να βοηθήσουν το άτομο.
- Να εργαστούν για την κατάρτιση ενός Σχεδίου Μελλοντικής Φροντίδας
Αυτές οι συζητήσεις είναι ένας τρόπος συγκέντρωσης όλων των ατόμων που έχουν τον κοινό στόχο της κατάρτισης ενός Σχεδίου Μελλοντικής Φροντίδας, το οποίο θα ταιριάζει με το άτομο και θα του εξασφαλίζει ποιοτική φροντίδα στο τέλος της ζωής του. Οι συζητήσεις μπορεί να εξετάζουν πολλά διαφορετικά θέματα που αφορούν τη φροντίδα στο τέλος της ζωής. Για παράδειγμα, ο προβληματισμός για το ποιος θα πρέπει να παίρνει αποφάσεις εκ μέρους του ατόμου, αν χάσει την ικανότητα να αποφασίζει για τον εαυτό του.

Η κατάρτιση ενός Σχεδίου Μελλοντικής Φροντίδας χρειάζεται προσοχή, υπομονή και χρόνο. Συχνά, το σχέδιο συνεχίζει να εξελίσσεται ώστε να αντανακλά τις αλλαγές στις περιστάσεις του ατόμου καθώς και τις απόψεις και τα συναισθήματά του για το τέλος της ζωής. Μερικές φορές, το άτομο δεν θέλει να καταρτίσει ένα σχέδιο μετά τις συζητήσεις. Αυτό δεν είναι πρόβλημα. Πολλοί άνθρωποι θεωρούν ότι είναι χρήσιμο να κάνουν απλά τις συζητήσεις. Το άτομο μπορεί να κάνει ένα Σχέδιο Μελλοντικής Φροντίδας ή Οδηγία Μελλοντικής Φροντίδας αλλά αργότερα να αλλάξει γνώμη και να αποφασίσει να μην έχει ούτε το ένα ούτε το άλλο. Αυτό είναι επίσης αποδεκτό.

ΣΤΙΓΜΑ - ΛΑΝΘΑΣΜΕΝΕΣ ΙΔΕΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΨΥΧΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΙΡΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

Δυστυχώς, μερικοί άνθρωποι έχουν αντιμετωπίσει στιγματισμό και διακρίσεις απλά και μόνο επειδή έχουν βιώσει εμπειρίες ψυχικής νόσου. Αυτό το στίγμα μπορεί να οδηγήσει τους ανθρώπους σε ψευδείς υποθέσεις και 'λανθασμένες ιδέες' για το αν τα άτομα με ψυχικά νοσήματα μπορούν να συμμετέχουν στον Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας. Για παράδειγμα, θα μπορούσαν:

- Εσφαλμένα να υποθέτουν ότι ένα άτομο με ψυχική νόσο δεν έχει την ικανότητα να κατανοεί τον Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας.

Ο καθένας έχει το δικαίωμα να θεωρείται ότι είναι ικανός. Αυτό ισχύει και για τα άτομα με ψυχική νόσο. Εάν υπάρχει ανησυχία σχετικά με την ικανότητα ενός ατόμου να παίρνει μια απόφαση, τότε η ικανότητά του να παίρνει αυτή την απόφαση πρέπει να αξιολογηθεί από έναν επαγγελματία υγείας.

- Εσφαλμένα να υποθέτουν ότι ένα άτομο με ψυχική νόσο είναι πολύ άρρωστο για να παίρνει τις δικές του αποφάσεις κι επομένως είναι καλύτερα να αποφασίζει κάποιος άλλος για λογαριασμό του.

Ένα άτομο που έχει βιώσει μια εμπειρία ψυχικής νόσου έχει το δικαίωμα να κάνει τις δικές του επιλογές. Ένας άλλος που θα το υποκαθιστά στο ρόλο της λήψης αποφάσεων θα πρέπει να εμπλέκεται μόνο εάν το άτομο στερείται σαφώς την ικανότητα. Ακόμα και τότε, το άτομο θα πρέπει να υποστηρίζεται ώστε να συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων και να λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις του.

- Εσφαλμένα να υποθέτουν ότι το άτομο μπορεί να το θεωρεί πάρα πολύ δυσάρεστο να σκέφτεται ή να μιλά για το τέλος της ζωής του.

Πολλοί άνθρωποι μπορεί να θεωρούν ότι είναι δύσκολο να μιλούν για το τέλος της ζωής. Ο σεβασμός των ατόμων με ψυχική νόσο σημαίνει σεβασμό στο δικαίωμά τους για ειλικρινείς, σαφείς πληροφορίες για την υγεία τους και προσφορά βοήθειας και υποστήριξης στα άτομα αυτά, εφόσον τις χρειάζονται.

ΒΑΣΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΑΙΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΨΥΧΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Βασικό μήνυμα 1: Οι άνθρωποι με ψυχικά νοσήματα μπορούν να συμμετέχουν στον Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας και θα πρέπει να γίνονται σεβαστές οι επιθυμίες τους για το τέλος της ζωής τους.

Ακριβώς όπως με όλους τους άλλους, οι επιθυμίες των ατόμων με ψυχικά νοσήματα για τη θεραπεία και την φροντίδα τους στο τελικό στάδιο της ζωής τους πρέπει να γίνονται σεβαστές. Ο Έγκαιρος Προγραμματισμός Φροντίδας ενθαρρύνει τους ανθρώπους που έχουν βιώσει μια εμπειρία ψυχικής νόσου να μιλήσουν για το τι είναι σημαντικό για τη θεραπεία και τη φροντίδα τους στο τελικό στάδιο της ζωής τους με την οικογένεια, τους φροντιστές, τους φίλους τους και τους επαγγελματίες υγείας. Όταν έρθει η ώρα να παρθούν αποφάσεις για το τέλος της ζωής, οι επαγγελματίες υγείας θα πρέπει να σέβονται τις αξίες, τις ιδέες και τις απόψεις του ατόμου που άκουσαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας του Έγκαιρου Προγραμματισμού Φροντίδας. Οι γιατροί θα πρέπει να παρέχουν φροντίδα, με βάση τις τεκμηριωμένες επιθυμίες ενός ατόμου που τις έχει εκφράσει μετά από ώριμη σκέψη. Σε πολλές περιπτώσεις έχουν νομική υποχρέωση να το κάνουν αυτό.

Εφ' όσον έχουν την ικανότητα λήψης αποφάσεων, τα άτομα με ψυχικά νοσήματα μπορούν να αρνηθούν δυσάρεστες θεραπείες στο τέλος της ζωής τους. Μπορούν επίσης να έχουν κάποιον της δικής τους επιλογής προκειμένου να λαμβάνει αποφάσεις για λογαριασμό τους. Αν δεν έχουν την ικανότητα να παίρνουν αποφάσεις τη στιγμή που πρέπει να ληφθεί μια απόφαση, οι επιθυμίες τους θα πρέπει να εξακολουθούν να λαμβάνονται υπόψη και να γίνονται σεβαστές. Μπορούν να περιλαμβάνουν τις επιθυμίες τους σε μια Οδηγία Μελλοντικής Φροντίδας και να επιλέξουν ένα Μόνιμο Κηδεμόνα στον οποίο θα έχουν γνωστοποιήσει τις επιθυμίες τους.

Τα άτομα με ψυχικά νοσήματα έχουν τα ίδια δικαιώματα με όλους τους καταναλωτές υγείας όπως:

- Το δικαίωμα που προϋποθέτει την ικανότητά τους να σκέφτονται και να λαμβάνουν αποφάσεις. Αυτό σημαίνει ότι ο καθένας, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ψυχικά νοσήματα, πρέπει να θεωρείται ότι έχει την ικανότητα να παίρνει αποφάσεις για τη ζωή του, εκτός εάν διαπιστωθεί το αντίθετο
- Το δικαίωμα να λαμβάνουν το ίδιο επίπεδο περίθαλψης για τη σωματική τους υγεία με εκείνους που δεν έχουν μια ψυχική νόσο, συμπεριλαμβανομένης της παρηγορητικής αγωγής και επαρκούς ανακούφισης του πόνου όταν η ζωή πλησιάζει στο τέλος της.
- Το δικαίωμα να αντιμετωπίζονται με ανθρωπισμό και σεβασμό της αξιοπρέπειάς τους, ανά πάσα στιγμή, ακόμη και στο τέλος της ζωής τους.

Βασικό μήνυμα 2: Είναι καλύτερα να αρχίσει κανείς τον Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας νωρίς, όταν ένα άτομο είναι καλά.

Τα ψυχικά νοσήματα μπορεί να περιλαμβάνουν μίαν αλλαγή στην ικανότητα λήψης σημαντικών αποφάσεων. Ο έγκαιρος σχεδιασμός όταν είναι κάποιος καλά μπορεί να βοηθήσει τα άτομα με ψυχικά νοσήματα να:

- Επιλέξουν το άτομο που θα ήθελαν να λαμβάνει αποφάσεις για λογαριασμό τους και να γνωστοποιήσουν σ' αυτό το άτομο τις επιθυμίες τους
- Να έχουν πρόσβαση σε υποστήριξη για τη λήψη αποφάσεων, εάν αυτό είναι απαραίτητο
- Να αποτρέψουν προβλήματα που μπορούν να παρουσιαστούν αργότερα. Για παράδειγμα, οι επαγγελματίες υγείας να προσπαθούν να καταλάβουν τις επιθυμίες ενός ατόμου την τελευταία στιγμή
- Να αποφασίσουν εκ των προτέρων αν θα δεχθούν ή θα απορρίψουν, ιατρική περίθαλψη, ακόμη και αν είναι αναγκαία για να τους κρατήσει στη ζωή.

Βασικό μήνυμα 3: - Βασικό στοιχείο του Έγκαιρου Προγραμματισμού Φροντίδας είναι να αποφασισθεί ποιος θα παίρνει αποφάσεις εκ μέρους κάποιου άλλου.

Βασικό στοιχείο στην επιτυχία του Έγκαιρου Προγραμματισμού Φροντίδας για όλους τους καταναλωτές υγείας είναι η επιλογή του προσώπου που θα μπορεί να παίρνει αποφάσεις για λογαριασμό τους, αν χάσουν την ικανότητά τους για λήψη αποφάσεων στο μέλλον. Αυτό το άτομο ονομάζεται αντικαταστάτης για τη λήψη αποφάσεων (substitute decision maker). Η ύπαρξη ενός προσώπου που υποκαθιστά το άτομο στη λήψη αποφάσεων είναι ιδιαίτερα σημαντική για τα άτομα με ψυχικά νοσήματα των οποίων η ικανότητα γι' αυτό τον σκοπό μπορεί να διαφέρει σε διαφορετικές χρονικές στιγμές.

Οι συζητήσεις Έγκαιρου Προγραμματισμού Φροντίδας παρέχουν την ευκαιρία να εκφραστούν σκέψεις για το ποιος θα υποκαθιστά το άτομο στη λήψη αποφάσεων για ιατρικές υποθέσεις. Επίσης, είναι η ώρα να συζητηθεί αν το άτομο επιθυμεί να διορίσει Μόνιμο Κηδεμόνα που θα παίρνει αποφάσεις σε ιατρικά και άλλα θέματα για λογαριασμό του αν χάσει την ικανότητά του, και να του δώσει πληροφορίες σχετικά με το τι σημαίνει αυτό και πώς να το κάνει.

Βασικό μήνυμα 4: Η συνεργασία είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της φροντίδας στο τέλος της ζωής των ατόμων με ψυχικά νοσήματα.

Οι καλές αποφάσεις και η φροντίδα στο τελικό στάδιο της ζωής ενός ατόμου με ψυχική νόσο απαιτεί αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ αυτού του ατόμου, και της οικογένειας, του φροντιστή και των επαγγελματιών που φροντίζουν την υγεία του, συμπεριλαμβανομένων των επαγγελματιών ψυχικής υγείας και ειδικών, όπως η ομάδα της παρηγορητικής αγωγής. Εάν ένα πρόσωπο νοσηλεύεται σε ένα θεραπευτήριο/νοσηλεύτήριο, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η αποτελεσματική μεταφορά βασικών εγγράφων και πληροφοριών (όπως είναι τα σχέδια κλινικής περίθαλψης) αν το πρόσωπο μετακινείται από ένα θεραπευτήριο/νοσηλεύτήριο σε άλλο.

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Βοήθημα	Περιγραφή	Σύνταξη
<p><i>Advance Care Planning-Making your wishes known</i> στην ιστοσελίδα:</p> <p>http://www.health.nsw.gov.au/patients/acp/Pages/default.aspx</p>	<p>Δημοσιεύσεις του Υπουργείου Υγείας NNO για τον Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας και συνδέσεις με άλλες χρήσιμες ιστοσελίδες</p>	<p>Υπουργείο Υγείας NNO</p>
<p><i>Planning Ahead Tools</i> Tools στην ιστοσελίδα:</p> <p>http://planningaheadtools.com.au/</p>	<p>Πληροφορίες σχετικά με διαθέτες, Πληρεξούσια, Μόνιμη Κηδεμονία και Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας συμπεριλαμβανομένων των εντύπων και παραδειγμάτων για Οδηγίες Προχωρημένης Φροντίδας</p>	<p>NSW Trustee and Guardian</p>
<p>Ο κατάλογος Way Ahead Directory στην ιστοσελίδα:</p> <p>www.wayahead.org.au</p>	<p>Η ιστοσελίδα περιέχει επικαιροποιημένες πληροφορίες για πάνω από 4.200 υπηρεσίες σχετικές με την ψυχική υγεία και την πρόνοια σε όλη τη ΝΝΟ.</p>	<p>Σύνδεσμος Ψυχικής Υγείας NNO</p>
<p>ARAFMI NNO για τις οικογένειες, τους φροντιστές και τους φίλους των ανθρώπων που ζουν με ψυχικά νοσήματα:</p> <p>http://www.arafmi.org/</p>	<p>ΤΑυτή η ιστοσελίδα παρέχει υποστήριξη, εκπαίδευση και συνηγορία για να βοηθήσει τις οικογένειες και τους φροντιστές να εκπληρώσουν το ρόλο τους ως φροντιστές.</p>	<p>ARAFMI NSW – Mental Health Carers</p>
<p>BEING</p> <p>http://www.being.org.au/</p>	<p>Υποστήριξη για άτομα που έχουν βιώσει μια εμπειρία ψυχικής νόσου</p>	<p>BEING (πρώην NSW CAG)</p>
<p><i>Capacity Toolkit</i> διατίθεται στο:</p> <p>http://www.diversityservices.justice.nsw.gov.au/divserv/ds_capacity_tool.html</p>	<p>Το Toolkit (Εργαλειοθήκη) περιέχει πληροφορίες σχετικά με το τι σημαίνει ικανότητα και πώς να γίνεται αξιολόγηση της ικανότητας λήψης αποφάσεων σε διαφορετικές περιστάσεις.</p>	<p>Υποθέσεις Υπουργείου Δικαιοσύνης NNO</p>
<p><i>End of Life Decisions, the Law and Clinical Practice</i> στην ιστοσελίδα:</p> <p>http://healthlaw.planningaheadtools.com.au/decision-making-at-end-of-life/</p>	<p>Οδηγός για τους επαγγελματίες υγείας σε μια σειρά από νομικά ζητήματα που μπορεί να προκύψουν στον Έγκαιρο Προγραμματισμό Φροντίδας.</p>	<p>Υπουργείο Υγείας NNO</p>

